

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/66/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2017200384
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Martinčeková
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:2017200384.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu Mgr. Michala Novotného a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobkyne: F. T. Š., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. Z. K. XXX, právne zastúpená: Michal Mrva - advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Nevädzova 5, 821 01 Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 31355-2/2017-BA zo dňa 2.11.2017, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 43Sa/10/2022-260 zo dňa 05.12.2022, takto

rozhodol:

Kasačná sťažnosť žalobkyne sa **z a m i e t a**.

Žalovanej sa náhrada trov kasačného konania **n e p r i z n á v a**.

odôvodnenie:

1. Krajský súd v Trnave (ďalej tiež len „správny súd“) v poradí druhým rozsudkom č. k. 43Sa/10/2022-260 zo dňa 05.12.2022 (ďalej tiež len „napadnutý rozsudok“) postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) v znení účinnom do 30.06.2023 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania rozhodnutia žalovanej č. 31355-2/2017-BA zo dňa 2.11.2017 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“). Správny súd žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

2. Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobkyne a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) č. 255-6/2017-TT zo dňa 13.01.2017 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) vo veci vzniku povinného nemocenského a dôchodkového poistenia (ďalej len „povinné poistenie“, resp. „sociálne poistenie“) žalobkyne, ktorá rozhodla, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe (ďalej aj „SZČO“) „vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01.07.2014“.

3. Správny súd poukázal na v poradí prvý rozsudok správneho súdu sp. zn. 43Sa/36/2017 zo dňa 19.11.2018, ktorý bol zrušený rozsudkom kasačného súdu sp. zn. 7Sžsk/38/2019 zo dňa 27.04.2022 s odkazom na právne závery vyplývajúce z rozsudku veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) sp. zn. 1Vs/3/2019 a uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 610/2021. Správny súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odkázal na záväzný právny názor kasačného súdu v rozsudku zo dňa 27.04.2022 a poukázal na príslušné ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“, resp. „zákon č. 461/2003 Z. z.“) v znení zákona č. 338/2013 Z. z. účinného od 01.01.2014 a zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa správneho súdu skutkové zistenia v danej veci potvrdili, že žalobkyni dňom 01.07.2013 bolo zrušené povolenie na prevádzkovanie

zdravotníckeho zariadenia vydané Trnavským samosprávnym krajom č. TA/00772/2013/OZaHF-004, pričom aj po tomto dni ostala v platnosti jej licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/TT/0548/06 vydaná Slovenskou lekárskou komorou (ďalej len „SLK“) a za predchádzajúce obdobie vykazovala príjem. Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom o sociálnom poistení, keď rozhodla tak, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01.07.2014, keďže v intenciách názoru veľkého senátu NS SR v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky, žalobkyňa ako držiteľka licencie L1A mala postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 zákona o sociálnom poistení, pretože u nej ako držiteľky licencie L1A bola naplnená formálna a materiálna stránka oprávnenia na výkon samostatne zárobkovej praxe. Znamená to, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a teda je iba na vóli lekára, či uvedenú licenciu bude aj využívať. Tvrdenia žalobkyne, že zo strany správnych orgánov neboli vzaté do úvahy jej argumenty, že všetky príjmy, ktoré dosiahla v období, v ktorom jej žalovaná určila trvanie nemocenského a dôchodkového poistenia neboli príjmami lekára, ktoré by tento dosahoval na základe licencie, podľa názoru správneho súdu nie je rozhodujúce, nemajúce vplyv na správnosť rozhodnutia žalovaného, pretože existencia licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe zakladala plnohodnotné oprávnenie lekára na poskytovanie zdravotnej starostlivosti bez viazanosti na určité zdravotnícke zariadenie a bez ohľadu na to, či žalobkyňa v rozhodnom období ho reálne vykonávala alebo nie.

4. Proti tomuto rozsudku podala kasačnú sťažnosť žalobkyňa (ďalej aj ako „sťažovateľka“) z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. f) a g) SSP. Žiadala, aby kasačný súd rozsudok správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne aby zmenil napadnutý rozsudok tak, že zruší preskúmané rozhodnutie a vec vráti žalovanej na ďalšie konanie. Zároveň žiadala o priznanie náhrady trov konania v celom rozsahu.

5. Podľa sťažovateľky odôvodnenie rozhodnutia nie je dostatočné a presvedčivé, k čomu odkázala na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu Slovenskej republiky, poukazujúc na iné rozhodnutie rovnakého zákonného sudcu, ktorý v skutkovo a právne obdobnej veci rozhodol rozdielne. Prejednávanú vec (jej ako poskytovateľa zdravotnej starostlivosti v odbore všeobecné lekárstvo) považovala za právne a skutkovo odlišnú od prípadu riešeného v rozhodnutí veľkého senátu sp. zn. 1Vs/3/2019. Všeobecný lekár totiž poskytuje zdravotnú starostlivosť, ktorá je plne hradená z verejného zdravotného poistenia. Preto sťažovateľka, keď nemala uzatvorenú zmluvu so žiadnou zdravotnou poisťovňou, nemohla mať ani príjem z poskytovania zdravotnej starostlivosti, a to bez ohľadu na to, že bola držiteľkou licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Doplnila, že ak by aj poskytla nejaký spoplatnený zdravotný výkon, musela by ho poskytnúť svojmu pacientovi (kapitovanému poisťovňou), čomu by zodpovedala povinnosť mať uzatvorenú príslušnú zmluvu so zdravotnou poisťovňou. Uviedla tiež, že Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou jej nikdy nepridelil číselné kódy poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, bez ktorých nemohla zdravotnú starostlivosť ani poskytovať. Nemala uzatvorenú ani zmluvu s iným poskytovateľom, u ktorého by mala poskytovať zdravotnú starostlivosť. Aj keď teda mala licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, nikdy pod touto licenciou neposkytovala zdravotnú starostlivosť. Sťažovateľka taktiež poukázala aj na rozdielne závery veľkých senátov NS SR. Ďalej žalobkyňa upriamila pozornosť na slobodu podnikania podľa čl. 35 ústavy a definíciu podnikania podľa § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka. V tejto súvislosti tiež zdôraznila, že je vylúčené, aby zákonodarca subjektom nanútil výkon podnikateľskej aktivity autoritatívnym rozhodnutím. Poukázala aj na to, že údaje vzaté do úvahy pri kritériu dosahovania zisku sú často skreslené. Lekár totiž pri ukončení podnikateľskej činnosti predáva majetok, čo sa prejaví v daňovom priznaní za predchádzajúci rok až niekoľko mesiacov potom, čo podnikateľskú činnosť prestal vykonávať. Takáto výška príjmu potom nesúvisí s podnikateľskou činnosťou, ale s jej ukončením.

6. Žalovaná sa k obsahu kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním zo dňa 27.03.2023 a navrhla kasačnú sťažnosť zamietnuť. Podľa nej kasačný súd v rozsudku zo dňa 27.04.2022 zaujal právny názor ku všetkým právne relevantným námietkam sťažovateľky a správny súd bol povinný jeho záväzný právny názor rešpektovať. Zároveň dodala, že do 30.04.2015 sa mohla zdravotná starostlivosť poskytovať na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe bez pridelenia kódu poskytovateľa. Odkázala taktiež na judikatúru kasačného súdu a rozhodnutia správnych súdov.

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas, oprávnenou osobou a je prípustná, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), po oboznámení sa s administratívnym a súdnym spisom a po oboznámení sa s dôvodmi kasačnej sťažnosti, ktorými nebol viazaný (§ 453 ods. 2 SSP), zistil, že tieto sú nedôvodné, pričom sám nezistil dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku a preto kasačnú sťažnosť zamietol z nasledovných dôvodov:

8. Podľa § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 543/2010, účinnom od 01.01.2011 zárobková činnosť podľa tohto zákona je, ak osobitný predpis alebo medzinárodná zmluva, ktorá má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, neustanovuje inak, činnosť vyplývajúca z právneho vzťahu, ktorý zakladá dosahovanie príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu.6)

6) § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

9. Podľa § 14 ods. 1 písm. b) cit. zákona povinne nemocensky poistená je samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5. 6)

6) § 6 ods. 1 a 2 zákona č. 595/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov.

10. Podľa § 15 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 v znení účinnom od 01.01.2008 povinne dôchodkovo poistená je samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je nemocensky poistená.

11. Podľa § 5 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 338/2013, účinnom od 01.01.2014 samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá dovŕšila 18 rokov veku a v kalendárnom roku rozhodujúcom na vznik alebo na trvanie povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby dosahovala príjmy uvedené v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby, ktorá má podľa zmluvy o výkone osobnej asistencie vykonávať osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím.

12. Podľa § 21 ods. 1 cit. zákona povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. b) <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/461/?ucinnost=01.01.2014>> a ods. 2 a 3 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/461/?ucinnost=01.01.2014>> bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/461/?ucinnost=01.01.2014>>, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. b) <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/461/?ucinnost=01.01.2014>> a ods. 2 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/461/?ucinnost=01.01.2014>> a <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/461/?ucinnost=01.01.2014>> nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/461/?ucinnost=01.01.2014>>, ak tento zákon neustanovuje inak.

13. Podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov zdravotnícke povolanie sa vykonáva na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 10).

14. Podľa § 10 ods. 1 cit. zákona samostatnú zdravotnícku prax môžu vykonávať zdravotnícki pracovníci v povolani lekář, zubný lekář, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut, liečebný pedagóg, logopéd, psychológ a masér. Na výkon samostatnej zdravotníckej praxe sa vyžaduje licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (§ 68 ods. 1 písm. a/).

15. Podľa § 10 ods. 2 cit. zákona samostatná zdravotnícka prax podľa odseku 1 je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení, ktoré prevádzkuje iný poskytovateľ na základe povolenia, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, alebo na inom mieste ako v zdravotníckom zariadení.

16. Predmetom kasačného konania je posúdenie správnosti rozsudku správneho súdu, ktorý sa po preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovanej stotožnil s jej záverom, že sťažovateľke vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01.07.2014.

17. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu správneho súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, z ktorého zistil:

- SLK vydala dňa 23.01.2006 sťažovateľke licenciu na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekáro č. L1A/TT/0548/06;
- podľa výpisu Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky z daňového priznania sťažovateľky za zdaňovacie obdobie 2013 mala sťažovateľka príjem z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti [§ 6 ods. 1, ods. 2 zákona č. 595/2003 Z. z.] vo výške 26 600,95 eur;
- žalobkyňa doručila dňa 16.07.2013 registračný list fyzickej osoby - odhláška z povinného poistenia s dátumom zániku tohto poistenia dňa 02.07.2013;
- pobočka žalovanej odôvodnila vznik povinného poistenia sťažovateľky dňa 01.07.2014 s poukazom na ust. § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení účinnom od 01.01.2014 a s poukazom na príjem sťažovateľky z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2013, ktorý bol vyšší ako zákonom stanovená hranica príjmu (4 830 eur) pre posúdenie vzniku povinného poistenia SZČO k 01.07.2014;
- v odôvodnení preskúmaného rozhodnutia žalovaná skonštatovala, že žalobkyňa mala k 01.07.2014 platné oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu (licenciu L1A) a jej príjem z podnikania presiahol zákonom ustanovenú sumu 4 830 eur, preto jej povinné poistenie k 01.07.2014. Poukázal tiež na to, že žalobkyňa k tomuto dátumu Sociálnej poisťovni nedoručila registračný list fyzickej osoby - prihláška, preto vo veci rozhodla pobočka žalovanej ako o spornom prípade;
- správny súd rozsudkom sp. zn. 43Sa/36/2017 zo dňa 19.11.2018, zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie;
- kasačný súd rozsudkom sp. zn. 7Sžsk/38/2019 zo dňa 27.04.2022 zrušil rozsudok správneho súdu sp. zn. 43Sa/36/2017 zo dňa 19.11.2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie s poukazom na rozhodnutie veľkého senátu NS SR sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24.11.2020 a Ústavného súdu SR č. k. IV.ÚS 610/2021-22 zo dňa 30.11.2021; pričom vyslovil nasledovné:

„... 41. Vychádzajúc z vyššie uvedeného a skutkových zistení, ktoré v danej veci potvrdili, že žalobkyni dňom 01.07.2013 bolo zrušené povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia vydané Trnavským samosprávnym krajom č. TA/00772/2013/OZaHF-004, pričom aj po tomto dni ostala v platnosti jej licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/TT/0548/06 vydaná Slovenskou lekárskou komorou a za predchádzajúce obdobie vykazovala príjem, Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch rozhodla v súlade so zákonom o sociálnom poistení, keď rozhodla tak, že žalobkyni ako samostatne zárobkovo činnej osobe vzniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 01.07.2014, keďže v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu najvyššieho súdu v spojení s rozhodnutím Ústavného súdu SR, žalobkyňa ako držiteľka licencie L1A mala postavenie samostatne zárobkovo činnej osoby v zmysle § 5 zákona o sociálnom poistení, pretože u nej ako držiteľky licencie L1A bola naplnená formálna a materiálna stránka oprávnenia na výkon samostatne zárobkovej praxe.

42. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti kasačný súd kasačné námietky sťažovateľky, ktorými namietala nesprávne právne posúdenie veci správnym súdom v zmysle § 440 ods. 1 písm. g) SSP vyhodnotil ako dôvodné, keďže tieto námietky spochybnili vecnú a právnu správnosť napadnutého rozhodnutia správneho súdu. Z uvedených dôvodov kasačný súd podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. g) SSP rozhodnutie správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

43. V ďalšom konaní bude povinnosťou správneho súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, ustáliť zásadné otázky nastolené v konaní, vzťahujúce sa na prejednávanú vec, v ich intenciách posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutiami a postupom prvostupňového správneho orgánu a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. Svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne správny súd opätovne o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP)....“

18. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému rozsudku správneho súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu, s námietkami sťažovateľky uvedenými v kasačnej sťažnosti a dospel k zhodnému záveru ako správny súd.

Kasačný súd nezistil dôvody, pre ktoré by sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku správneho súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku a nejavia sa ako arbitrárne, ale dávajú zrozumiteľným spôsobom a v dostatočnom rozsahu odpoveď na zásadné právne otázky. Je potrebné zdôrazniť, že právnym posúdením veci sa už kasačný súd zaoberal vo svojom skoršom rozsudku, ktorým bol správny súd viazaný, pričom od názorov v ňom vyslovených sa kasačný súd nemá dôvod odchyliť.

19. Žalobkyňa v kasačnej sťažnosti opätovne otvorila otázku, či jej držba licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) zakladala povinné nemocenské a dôchodkové poistenie. Táto otázka bola predmetom rozhodnutia veľkého senátu NS SR sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorému sa bližšie venoval aj kasačný súd vo svojom predchádzajúcom rozsudku sp. zn. 7Sžsk/38/2019. Podstata námietok žalobkyne sa týkala neaplikovateľnosti záverov rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 na situáciu všeobecných lekárov, keďže nimi poskytovaná zdravotná starostlivosť je poskytovaná z verejného zdravotného poistenia. Tieto námietky kasačný súd vyhodnotil ako plne nedôvodné z nasledovných dôvodov.

20. V rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 veľký senát NS SR formuloval právny názor, podľa ktorého licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe (L1A) je samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. Lekár, ktorý je držiteľom takejto licencie, je oprávnený na jej základe podnikať. Tento právny záver je primerane použiteľný aj na právnú úpravu účinnú od 01.01.2014, keďže právna úprava licencie L1A v zákone č. 578/2004 Z. z. sa nijako nezmenila. V dôsledku toho je držba tejto licencie oprávnením, ktoré vytvára právny vzťah, ktorý zakladá dosahovanie príjmov podľa § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. Podľa ust. § 21 ods. 1 a 2 cit. zákona povinné nemocenské a dôchodkové poistenie SZČO vzniká, ak jej príjem z podnikania a inej zárobkovej činnosti (nielen z licencie L1A) dosiahne určenú hranicu. Z týchto ustanovení však nijako nevyplýva, že by mala žalovaná skúmať, či príjem podľa § 3 ods. 1 písm. b) cit. zákona žalobkyňa dosahovala len z činnosti vykonávanej na základe tejto licencie, alebo ho dosahovala na základe akéhokoľvek iného (hoci aj medziasom zaniknutého) oprávnenia. Rozhodnutie veľkého senátu bolo napadnuté aj ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ústavy. Ústavný súd ju však uznesením sp. zn. IV. ÚS 610/2021 odmietol, pretože vyslovené právne závery nepovažoval za ústavne neudržateľné.

21. Kasačný súd poukazuje (§ 464 ods. 1 SSP) na rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR (ďalej „najvyšší správny súd“) sp. zn. 7Ssk/67/2023, ktorý sa zaoberal obdobnou právnou vecou totožnej sťažovateľky. Kasačný súd sa v celom rozsahu stotožňuje s jeho odôvodnením a pri vyhodnocovaní konkrétnych (totožných) sťažnostných námietok naň poukazuje. Najvyšší správny súd v tomto rozsudku uviedol, že námietka sťažovateľky, že svoju činnosť nemôže vykonávať bez toho, aby mala uzavretú zmluvu so zdravotnou poisťovňou, resp. aby mala pridelený kód poskytovateľa, nijako nespochybňujú jej oprávnenie na výkon takejto činnosti. To, že žalobkyňa takéto zmluvy neuzavrela, znamená len toľko, že oprávnenie založené licenciou L1A nevyužívala. Na to, aby žalobkyňa nebola samostatne zárobkovo činnou osobou podľa § 5 zákona č. 461/2003 Z. z., by u nej musela existovať objektívna právna nemožnosť vykonávať takúto činnosť. Ako však kasačný súd vysvetlil už vyššie, takúto objektívnu právnu možnosť zakladá práve uvedená licencia. Preto pre postavenie SZČO nie je podstatné, či lekár uzavrel zmluvu so zdravotnou poisťovňou alebo pacientom, pretože takúto zmluvu kedykoľvek môže uzavrieť. Ani sama žalobkyňa netvrdila, že by jej čokoľvek (okrem jej vlastného rozhodnutia) bránilo v uzavretí takýchto zmlúv a poskytovaní zdravotnej starostlivosti. To isté platí aj ohľadom kódu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti, ktorého absencia nezakladá objektívnu právnu nemožnosť využívania licencie L1A, ale len faktickú prekážku poskytovania zdravotnej starostlivosti (ťažkosti pri zúčtovaní výkonov so zdravotnou poisťovňou a ich úhrade). Pre úplnosť treba navyše doplniť, že rozsah poskytovateľov, ktorí sú povinní požiadať Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou o pridelenie kódu poskytovateľa, sa rozšíril o poskytovateľov zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A až zákonom č. 77/2015 Z. z. s účinnosťou od 01.05.2015.

22. Kasačný súd uzatvára, že rozhodujúcim pre posúdenie otázky vzniku povinného poistenia sťažovateľky bolo, že v príslušnom období dosiahla príjmy z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti v kvalifikovanej výške a mala oprávnenie na prevádzkovanie činnosti podľa § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. - licencia L1A bola aj v tomto období stále aktívna, preto správne orgány oboch stupňov správne a v súlade so zákonom o sociálnom poistení rozhodli o vzniku povinného poistenia sťažovateľky od 01.07.2014.

23. Žalobkyňa v časti kasačnej sťažnosti taktiež poukazovala na rozdielne závery veľkého senátu NS SR v jeho rozsudkoch sp. zn. 1Vs/1/2019 a 1Vs/3/2019. O otázkach, ktoré sú predmetom tohto konania, urobil právne závery veľký senát NS SR rozsudkom z 24.11.2020, sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorý prešiel testom ústavnosti. Tento rozsudok je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný (§ 466 ods. 3 SSP) a je podkladom pre ustálenie rozhodovacej praxe v totožných otázkach. Vydaním nového rozhodnutia veľkého senátu NS SR zanikajú účinky záväznosti právneho názoru vyjadreného v skoršom rozhodnutí veľkého senátu sp. zn. 1Vs/1/2019 zo dňa 30.04.2019 v tom rozsahu, v akom sa právny názor vyjadrený v neskoršom rozhodnutí odchyľuje od skoršieho rozhodnutia veľkého senátu. Kasačný súd v tejto súvislosti poukazuje tiež na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 137/2024 zo dňa 20.03.2024 v obdobnej právnej veci, cit. „...nové rozhodnutie veľkého senátu je „len“ kryštalizáciou judikatúrnej tvorby právneho názoru v skutkovej situácii určitého typu, ktorá je spojená s prelomením skoršieho právneho názoru na horizontálnej línii názorovej konkurencie (v rámci najvyššieho súdu alebo najvyššieho správneho súdu), aj keď s účinkami záväznosti nielen pre aktuálne posudzovanú vec, ale aj so zákonom ustanoveným atribútom širšej následnej záväznosti (§ 48 ods. 3 Civilného sporového poriadku, § 466 ods. 3 SSP) orientovanej na rozhodovanie senátov súdu, ktorého súčasťou je veľký senát (najvyššieho súdu alebo najvyššieho správneho súdu) s aplikačnými účinkami pro futuro.“

24. Najvyšší správny súd v rozsudku sp. zn. 7Ssk/67/2023 neprisvedčil ani námietke sťažovateľky týkajúcej sa slobody podnikania a definície podnikania podľa Obchodného zákonníka (ďalej ObZ). V tomto prípade je totiž nutné vychádzať zo zákona č. 461/2003 Z. z., ktorý obsahuje vlastnú definíciu samostatne zárobkovo činnnej osoby. Tá neodkazuje na pojem „podnikateľ“ podľa ObZ, ale za samostatne zárobkovo činnnú osobu považuje práve osobu (lekára), ktorá je držiteľom oprávnenia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe. Zároveň možno dodať, že podľa § 2 ods. 1 ObZ je podnikanie činnosť vykonávaná podnikateľom, teda činnosť vykonávaná osobou vymedzenou v § 2 ods. 2 ObZ. Inak povedané, len čo určitá osoba získa oprávnenia vymedzené v § 2 ods. 2 ObZ, hľadá sa na ňu pri vykonávaní činnosti podľa § 2 ods. 1 ObZ ako na podnikateľa a na jej činnosť ako na podnikanie. Podľa kasačného súdu ustanovenie § 4 písm. b) zákona č. 578/2004 Z. z. v znení účinnom od 1. decembra 2011 vyjadruje ten istý princíp - držiteľ licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 cit. zákona získava touto licenciou oprávnenie na podnikanie v zmysle § 2 ods. 2 písm. c) ObZ a len čo začne byť oprávnený vykonávať takúto činnosť spôsobom § 2 ods. 1 ObZ, je podnikateľom, ktorý podniká. Ani z uvedených ustanovení tak nemožno vyvodiť, že by sa licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe stávala oprávnením na podnikanie až od okamihu, kedy jej držiteľ na jej základe skutočne vykonáva činnosť.

25. K námietke sťažovateľky, že príjem pri zániku podnikania nie je vhodným ukazovateľom pre posudzovanie trvania povinného poistenia a nedostatočne zohľadňujú časové súvislosti jeho vzniku a zániku, najvyšší správny súd v rozsudku sp. zn. 7Ssk/67/2023 uviedol, že povinné nemocenské a dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po roku, v ktorom dosiahla príjem vyšší ako 12-násobok stanoveného vymeriavacieho základu (resp. od 1. októbra, ak mala predĺženú lehotu na podanie daňového priznania). Z tohto vyplýva, že ak takáto osoba podmienky povinného poistenia splní v konkrétnom kalendárnom roku, jej povinného poistenie vznikne najskôr od 1. júla nasledujúceho roka. U samostatne zárobkovo činnnej osoby je tak vznik povinného poistenia posunutý v zásade až o 18 (prípadne až 21 mesiacov) oproti okamihu, kedy takáto osoba začne dosahovať príjmy. V dôsledku toho je posunuté aj odvodové zaťaženie takýchto príjmov do nasledujúceho kalendárneho roka, ako aj kalendárneho roka potom. Inak povedané, samostatne zárobkovo činnná osoba neplatí poistné priebežne, v čase, kedy príslušné príjmy dosahuje, ale začína ich platiť až neskôr. V celkom prvom roku jej podnikania to znamená, že z týchto príjmov v danom čase neplatí poistné na povinné poistenie. Potom je ale systémovo konformné, že poistné zaniká až 30. júna po kalendárnom roku, v ktorom už jej príjmy nedosiahli určenú hranicu (cit. § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.), a teda jej povinnosť platiť poistné „dobieha“ aj niekoľko mesiacov potom, čo už tieto príjmy nedosahuje (porov. aj uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 183/2023).

26. Kasačný súd ako nedôvodnú vyhodnotil aj sťažnostnú námietku o porušení záruk spravodlivého procesu tým, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je nepresvedčivé, lebo správny súd nevysvetlil, prečo rozhodol inak v inej právnej veci, skutkovo a právne obdobnej. Kasačný súd konštatuje, že správny súd rozhodol v intenciách právneho názoru, vyplývajúceho z rozsudku kasačného súdu sp.

zn.7Sžsk/38/2019 zo dňa 27.04.2022, ktorým bol správny súd viazaný (§ 469 SSP), čo je z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku jednoznačne zrejmé.

27. Vzhľadom na vyššie uvedené vyhodnotil kasačný súd sťažnostné námietky sťažovateľky ako plne nedôvodné, pričom sám nezistil dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku. Preto bolo potrebné kasačnú sťažnosť zamietnuť podľa § 461 SSP.

28. O náhrade trov kasačného konania vo vzťahu k žalovanej bolo rozhodnuté podľa § 168 SSP a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP. Žalovaná bola v konaní úspešná, avšak súd jej náhradu trov konania nepriznal, pretože neboli splnené podmienky aplikácie § 168. Sťažovateľka ako neúspešný účastník kasačného konania nemá právo na náhradu jeho trov (§ 167 ods. 1 a contrario v spojení s § 467 ods. 1 SSP).

29. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e je prípustný opravný prostriedok.